

kaküs

Psikoloji, Eğitim & Danışmanlık

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU

Otizm Spektrum Bozukluğu'na spektrum denmesinin sebebi; otizmde görülen belirtilerin her çocukta farklı seviyelerde olmasıdır. Bazı otizmlilerde bütün özellikler tamamen belirgin şekilde gözlemlenebilirken; bazı çocuklarda bazı belirtiler daha hafif düzeyde kendini göstermektedir. Genetik bir yatkınlık varsa çevrenin etkisiyle hastalık ortaya çıkmaktadır. 1 yaşından itibaren semptomlar görülmeye başlanır. Bir çocuğa otizm tanısı konulabilmesi için şu belirtilerden en az 6 tanesini taşıyor olması gereklidir: Sosyal etkileşimde yetersizlik (göz teması kuramama, yaşlılarıyla ilgilenmeme ve oyun oynamama, normal mimik ve duygusal ifadeleri göstermeme, etkileşim başlatma ve sürdürmede zorluk). İletişim bozukluğu (konuşamama, aynı kelimenin sürekli tekrarı (ekolali), konuşan çocuklarla iletişim kurmaya çalışmama). Hayali veya sembolik oyunlar oynamama (hayali oyunlar kurmama, tekrarlayan basit aktiviteler, sürekli aynı rutin hareketleri tekrar etmek, bir nesnenin bir parçasına aşırı takıntılı olmak, duygusal olarak uyarılamama veya aşırı tepki).

BELİRTİLERİ

- Göz teması ya yoktur ya da kısıtlıdır.
- Adı ile seslenince tepki vermezler.
- Aşırı hareketli veya hareketsiz olabilirler.
- Çevreleri ile ilgilenmezler.
- Sarılma ve öpme gibi fiziksel temastan hoşlanmazlar.
- Konuşmada gecikme vardır.
- İnsanlarla iletişim yerine cansız varlıklarla ilgilenirler.
- Topluluk içinde yaşlıları ile diyalog kurmazlar, oyunlara katılmazlar, kendilerini izole ederler.
- Konuşmayı öğrenseler bile hep aynı kelimeyi tekrar ederler.
- Konuşmayı iletişim aracı olarak kullanmazlar.
- Uygun olmayan cümleler kurar, kalıp gibi konuşurlar.
- Konuşma şekilleri ve ses tonları tekdüzedir.
- İlgisiz şekilde her şeye gülebilir ve kıkırdayabilirler.
- Bir cismin bir parçasına takıntı yapabilirler. (Örneğin sürekli arabanın tekerleği ile oynamak)
- Bazı objelere aşırı bağlanabilirler.
- Düzen takıntıları vardır. Rutinleri bozulduğunda hırçınlaşabilirler.
- Tekrarlayan bir hareketi örneğin el çırpma, zıplama, kendi etrafında dönme, sürekli öne arkaya sallanma, kanat çırpma gibi yaparlar.
- Normal çocuklar gibi hayal kurarak oyun oynamazlar, arabaları dizer sürekli tekerini çevirirler.
- Sürekli aynı oyunları oynarlar.
- Bazıları çok inatçı ve hırçın olabilir.
- Sosyal ortama girdiklerinde aşırı korkup tepki verebilirler.
- Sıklıkla yemek yeme bozukluğu gösterirler.
- Kendilerine ve etrafındaki eşyalara zarar verebilirler.
- Tehlikeye karşı duyarsızdırlar.
- Acıya karşı duyarsızdırlar.
- Yapılan espriyi veya imayı anlamazlar.
- Normal öğrenme metotlarına duyarsızdırlar

ÇOCUĞUMDA NAŞIL TEŞHİS EDEBİLİRİM ?

Otizm ilk 3 yaş çağında ailelerin fark etmelerini sağlayan dikkat çekici belirtiler vermeye başlayan bir rahatsızlıktır. Genellikle otizmliler aileleri bu durumu 2 yaş öncesi dönemde fark ederler. Otizm teşhisinde ilk 2 yıl oldukça önemlidir. Erken teşhis ve tedavi ile hastalığın seyri değiştirilebilir ve otizmin belirleyici etkileri ortadan kaldırılabilir. Otizmin en belirgin özelliklerinden biri konuşma becerisindeki geriliktir. Eğer çocuk 1 yaşına gelmişse ve konuşmuyorsa ya da konuşmaya çalışmıyorsa aileler gelişim geriliğini fark ederler. Aynı zamanda 12 aylık çocukta el işaretleri kullanımı görülmüyorsa, bir diğer deyişle el sallama, el ile bir yeri veya bir şeyi işaret etme gibi eylemleri gerçekleştirmiyorsa otizmden şüphelenilir. 2 yaşına gelen bir çocukta konuşma görülmüyorsa, iletişim kurma becerisinde bir gerilik hissediliyorsa otizmden şüphe edilir.

NASIL DAVRANMALIYIM ?

- İlk olarak çocuğun durumu kabul edilmelidir.
- Çocuğa hazırlanacak plan ile çocuğun uyanacağı saat, yüzünü yıkacağı saat, kahvaltı edeceği saat ve yapacakları görevler ile ilgili saat ayarlanmalıdır.
- Otizmliler çocuklar ev ve odaları ile ilgili değişikliklerden hoşlanmadığı için sürekli değişiklik yapılmamalıdır.
- Otizmliler çocuklarda tekrarlayıcı hareketler sık görüldüğünden onunla birlikte bu hareketler yerine yapabileceği basit hareketler öğretilmelidir.
- Çocukla sık biçimde konuşulmalı ama çocuk bu konuda zorlanmamalıdır. Günlük hayatla ilgili konular konuşulabilir.
- Otizmliler çocuklar kendilerini ifade etme noktasında zorluk yaşamaktadır. Bu sebeple, çocuğun konuşması teşvik edilmelidir.
- Otizmliler çocuklar anlatılanları anlamayabilir; bu yüzden bu durum doğal karşılanmalıdır.
- Çocuğun bir konuyu öğrenmede zorluğu olabilir. Bu yüzden, onların gelişimleri adına bu bir fırsat olarak görülmeli ve sonraki öğrenmeleri için zemin hazırlanabilir.
- Otizmliler çocuklar çok ışıklı ortamlardan rahatsız olurlar. Bu yüzden, aşırı aydınlatmadan kaçınılmalıdır.
- Gürültülü ortamlar onları son derece rahatsız eden ortamlardır. Yaşanılan çevre ve evin gürültüden uzak olması onlar için önemlidir.

NOT: Yukarıdaki bilgiler çocuğunuza veya bir yakınınıza uygun geliyorsa, alanında uzman kişilerden zamanında destek almanın tedavi sürecini olumlu yönde etkilediğini bilmeniz gerekir. Kaktüs Psikoloji Eğitim ve Danışmanlık'ta alanında uzman ruh sağlığı profesyonellerinden Otizm Spektrum Bozukluğu konusunda destek alabilirsiniz. Detaylı bilgi için bizimle iletişime geçebilirsiniz.